

Bồi dưỡng giáo viên theo chuẩn nghề nghiệp ở các trường trung học phổ thông

Trần Ngọc Khiêm*

*Trường Đại học Trà Vinh

Received: 2/4/2023; Accepted: 8/4/2023; Published: 14/4/2023

Abstract: From the results of theoretical research on the management of teacher training activities according to professional standards in high schools; The article presents the above problem

Keywords: Management of teacher training activities, professional standards, high school

1. Đặt vấn đề

Xây dựng, nâng cao chất lượng đội ngũ nhà giáo (ĐNNG) và CBQLGD đã được Đảng và Nhà nước quan tâm chỉ đạo. Chỉ thị 40/CT-TW của Ban Bí thư Trung ương Đảng về “Xây dựng, nâng cao chất lượng ĐNNG và CBQLGD” chỉ rõ, mục tiêu xây dựng ĐNNG và CBQLGD được chuẩn hoá, đảm bảo chất lượng, đủ về số lượng, đồng bộ về cơ cấu, đặc biệt chú trọng nâng cao bản lĩnh chính trị, phẩm chất, lối sống, lương tâm, tay nghề của nhà giáo; thông qua việc quản lý, phát triển đúng định hướng và có hiệu quả sự nghiệp GD để nâng cao chất lượng đào tạo nguồn nhân lực”.

Nghị quyết số 29-NQ/TU của Hội nghị TƯ 8 khóa XI của Đảng về đổi mới căn bản, toàn diện GD&ĐT, trong phần nhiệm vụ, giải pháp đã nêu “Đổi mới mạnh mẽ mục tiêu, nội dung, phương pháp đào tạo, đào tạo lại, bồi dưỡng và đánh giá kết quả học tập, rèn luyện của nhà giáo theo yêu cầu nâng cao chất lượng, trách nhiệm, đạo đức và năng lực nghề nghiệp”. Bộ GD&ĐT đã ban hành Thông tư số 20/2018/TT-BGDĐT Quy định CNNGV cơ sở GDPT. theo qui định của Luật GD2019; Thông tư 04/2021/TT-BGDĐT ngày 02 tháng 02 năm 2021, Quy định mã số, tiêu chuẩn chức danh nghề nghiệp và bổ nhiệm, xếp lương viên chức giảng dạy trong các trường THPT công lập; vì vậy phát triển đội ngũ GV THPT để đáp ứng theo chuẩn trong giai đoạn hiện nay lại càng có ý nghĩa và cần thiết. Vì vậy quản lý hoạt động bồi dưỡng (HĐBD) ĐNGV THPT để đáp ứng CNN trong giai đoạn hiện nay lại càng có ý nghĩa và rất cần thiết.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. CNN của GV cơ sở GD phổ thông

Thông tư số 20/2018/TT-BGDĐT của Bộ GD&ĐT Quy định CNN GV cơ sở GDPT. Theo đó tại Điều 1 quy định:

1. Quy định CNNGV cơ sở GDPT bao gồm:

CNNGV cơ sở GDPT (sau đây gọi là CNNGV), hướng dẫn sử dụng CNNGV.

2. Quy định này áp dụng đối với GV trường tiểu học, trường THPT, trường THPT, trường phổ thông có nhiều cấp học, trường chuyên, trường phổ thông dân tộc nội trú, trường phổ thông dân tộc bán trú (sau đây gọi chung là cơ sở GDPT) và các tổ chức, cá nhân có liên quan.

2.2. Trường THPT và nhiệm vụ, quyền hạn của GV THPT

Thông tư số 32/2020/TT-BGDĐT ngày 15/9/2020 của Bộ trưởng Bộ GD&ĐT, ban hành Điều lệ trường THPT, trường THPT và trường phổ thông có nhiều cấp học thì tại Điều 2. Vị trí của trường trung học trong hệ thống GDQD có nêu:

“Trường trung học là cơ sở GDPT của hệ thống GDQD. Trường có tư cách pháp nhân, có tài khoản và con dấu riêng”.

Tại Điều 3. 8 Nhiệm vụ và quyền hạn của trường trung học.

Tại Điều 27 có qui định nhiệm vụ của GV là:

1. Thực hiện nhiệm vụ tổ chức các hoạt động dạy học, GD theo kế hoạch GD của nhà trường và kế hoạch GD của TCM; quản lý HS trong các HĐGD do nhà trường tổ chức; tham gia các hoạt động chuyên môn; chịu trách nhiệm về chất lượng, hiệu quả giáo dục.

2. Trau dồi đạo đức, nêu cao tinh thần trách nhiệm, giữ gìn phẩm chất, danh dự, uy tín của nhà giáo; gương mẫu trước HS; thương yêu, đối xử công bằng và tôn trọng nhân cách của HS; bảo vệ các quyền và lợi ích chính đáng của HS; đoàn kết, giúp đỡ đồng nghiệp.

3. Học tập, rèn luyện để nâng cao sức khỏe, trình độ chính trị, CM, NV, đổi mới PPDH, GD.

4. Tham gia tập huấn, bồi dưỡng CM, NV.

5. Tham gia công tác phổ cập GDTHPT ở địa phương.

6. Thực hiện nghĩa vụ công dân, các quy định

của pháp luật và của ngành Giáo dục, các quyết định của hiệu trưởng; thực hiện nhiệm vụ do hiệu trưởng phân công, chịu sự KTĐG của hiệu trưởng và các cấp QLGD....

Về Chuẩn trình độ đào tạo của GV: Theo Khoản 1, Điều 72 Luật GD số: 43/2019/QH14 Quốc hội ban hành ngày 14/6/2019 thì trình độ chuẩn được đào tạo của nhà giáo được quy định như sau: “Có bằng cử nhân thuộc ngành đào tạo GV trở lên đối với GV tiểu học, THCS, THPT. Trường hợp môn học chưa đủ GV có bằng cử nhân thuộc ngành đào tạo GV thì phải có bằng cử nhân chuyên ngành phù hợp và có chứng chỉ bồi dưỡng nghiệp vụ sư phạm”. Như vậy, theo Luật GD 2019 thì GV chưa đạt trình độ chuẩn được đào tạo này phải có kế hoạch bồi dưỡng để đạt chuẩn theo lộ trình và quy định của Bộ GD&ĐT.

2.3. Mục tiêu bồi dưỡng ĐNGV THPT theo CNN

GD THPT có vị trí quan trọng, có vai trò nâng cao dân trí, chuẩn bị học tiếp cấp học THPT hoặc tiếp tục GD bồi dưỡng tay nghề, rèn luyện nhân cách cho thế hệ trẻ phục vụ xã hội..

Đào tạo và bồi dưỡng nhà giáo được thực hiện theo qui định ở Điều 73 của Luật GD 2019: “Nhà nước có chính sách đào tạo, bồi dưỡng để nâng cao trình độ chính trị, CM, NV cho nhà giáo; nhà giáo được cử đi ĐTBĐ được hưởng lương và phụ cấp theo quy định của Chính phủ. Cơ sở GD có trách nhiệm tạo điều kiện để nhà giáo được đào tạo, bồi dưỡng đạt chuẩn theo quy định của pháp luật”. Với riêng việc “Bồi dưỡng GV được coi là hoạt động đào tạo lại, giúp GV cập nhật được những kiến thức khoa học chuyên ngành, những phương pháp mới, tiếp thu các kinh nghiệm GD tiên tiến, để từ đó nâng cao thêm trình độ chuyên môn và nghiệp vụ sư phạm” [Luật Giáo dục, tr.30]. Theo đó, có thể hiểu mục tiêu bồi dưỡng GV THPT theo CNN là quá trình diễn ra khi GV và nhà trường có nhu cầu duy trì và nâng cao phẩm chất, kiến thức, kỹ năng cần thiết đáp ứng yêu cầu CNN của GV. GV tham gia bồi dưỡng đã có nền tảng trình độ chuyên môn nghiệp vụ nhất định, nên cần phát triển thêm năng lực cho GV theo CNN.

2.4. Nội dung bồi dưỡng đội ngũ GV THPT theo CNN

Dựa vào các khái niệm cơ bản về Bồi dưỡng đội ngũ GVTHPT theo CNN như đã trình bày ở trên cho chúng ta cơ sở xây dựng nội dung bồi dưỡng GV THPT theo CNN chính là đảm bảo về số lượng, cơ cấu và chất lượng của đội ngũ này tại các trường THPT theo CNN. Trong đó, việc đảm bảo về chất lượng đội ngũ GV THPT được hiểu là bảo đảm chuẩn hóa về

CM, NV.

Bồi dưỡng GV THPT theo CNN có ý nghĩa quan trọng và là nhiệm vụ thường xuyên nhằm thực hiện chiến lược phát triển GDQD đến năm 2020 và tương lai xa hơn. Chất lượng đội ngũ GV THPT theo CNN được xem xét đánh giá trên các mặt: đủ về số lượng, hợp lý về cơ cấu, đảm bảo về trình độ đào tạo, có phẩm chất đạo đức, năng lực CM, NV đáp ứng yêu cầu nghề nghiệp. Nội dung bồi dưỡng GV THPT không ngừng phát triển mở rộng và thích ứng với đòi hỏi thực tiễn. Có thể nói, nội dung bồi dưỡng GV THPT theo CNN là bồi dưỡng những phẩm chất, kiến thức, kỹ năng nghề nghiệp cần thiết, bao gồm:

Một là, bồi dưỡng phẩm chất đạo đức, lối sống, thái độ nghề nghiệp cho GV (lĩnh vực 1 của CNN).

Hai là, bồi dưỡng kiến thức chuyên môn nghề nghiệp cho GV THPT (lĩnh vực 2 của CNN). Những kiến thức này bao gồm: 1) Kiến thức về đường lối, chính sách phát triển GD THPT, chương trình, sách giáo khoa, kiến thức các môn học, hoạt động GD thuộc chương trình GDTHPT; 2) Kiến thức phát triển GD địa phương thực hiện nhiệm vụ phát triển GD THPT từng thời kỳ của địa phương; 3) Khối kiến thức nâng cao năng lực chuyên môn, nâng cao mức độ đáp ứng của GV THPT với yêu cầu phát triển GD THPT và yêu cầu CNN.

Ba là, bồi dưỡng kỹ năng nghề nghiệp cho GV THPT (lĩnh vực 3 của CNN). Một số kỹ năng nghề nghiệp cơ bản GV phải có là: kỹ năng sư phạm, kỹ năng dạy học, kỹ năng đánh giá HS, kỹ năng tư vấn, năng lực phát triển nghề nghiệp.

Những nội dung bồi dưỡng GV THPT theo CNN cần được thực hiện một cách nghiêm túc, đầy đủ. Trong nhà trường THPT, GV được tạo điều kiện và cơ hội thuận lợi để tham gia bồi dưỡng và tự bồi dưỡng, cập nhật, bổ sung, hoàn thiện và phát triển phẩm chất, kiến thức và kỹ năng nghề nghiệp.

2.5. Hình thức bồi dưỡng đội ngũ GV THPT theo CNN

Trên cơ sở nội dung kiến thức, kỹ năng nghề nghiệp và yêu cầu phát triển giáo dục, điều kiện thực tế của nhà trường mà có thể thực hiện một số hình thức tổ chức công tác bồi dưỡng GV theo CNN như sau:

a. Bồi dưỡng thường xuyên (BDTX): đây là hình thức bồi dưỡng nhằm tạo điều kiện cho GV học tập BDTX, liên tục trong suốt năm học, giúp GV cập nhật kiến thức về chính trị, kinh tế - xã hội, phẩm chất, đạo đức nghề nghiệp, phát triển năng lực dạy học, năng lực GD và năng lực khác theo yêu cầu nghề nghiệp, yêu cầu nhiệm vụ năm học, cấp học, yêu cầu phát triển

GD địa phương, yêu cầu đổi mới và nâng cao chất lượng GD từng thời kỳ.

b. Bồi dưỡng tại chỗ: là hình thức tổ chức bồi dưỡng ngay tại trường THPT nơi GV đang công tác. Hình thức này được tổ chức trực tiếp tại nơi làm việc, trong đó mỗi GV có cơ hội rèn luyện kiến thức, kỹ năng, phẩm chất cần thiết thông qua thực hiện công việc cụ thể hàng ngày. Bằng việc tham gia trực tiếp vào các hoạt động dự giờ, trao đổi chia sẻ kinh nghiệm, thảo luận, hội thảo, báo cáo kinh nghiệm,... GV được rèn luyện và phát triển chuyên môn. Đây là hình thức tổ chức bồi dưỡng GV khá phổ biến và duy trì thường xuyên trong suốt năm học tại các trường, cơ sở GD nơi GV đang làm việc.

c. Bồi dưỡng tập trung tại các cơ sở ĐTBĐ: là hình thức tổ chức bồi dưỡng theo đó các cấp quản lý triệu tập GV tham gia lớp học, khóa tập huấn, bồi dưỡng theo đợt, chu kỳ tại cơ sở bồi dưỡng GV. Hình thức này thường được tổ chức thực hiện dưới sự hướng dẫn, chỉ đạo của Bộ, Sở, Phòng GD&ĐT.

d. Bồi dưỡng từ xa, bồi dưỡng trực tuyến: là hình thức bồi dưỡng đang trở nên phổ biến rộng rãi vì sự tiện ích và tính linh hoạt cao, nhất là trong tình hình Đại dịch Covid - 19. Các chương trình ĐTBĐ từ xa với sự hỗ trợ của hệ thống thiết bị, phương tiện hiện đại như mạng internet, truyền thanh, truyền hình xuất hiện ngày càng đa dạng và phong phú.

e. Ngoài những hình thức nêu trên, khuyến khích GV tăng cường hoạt động tự nghiên cứu, tự bồi dưỡng kiến thức, kỹ năng nghề nghiệp phù hợp. Đây cũng là xu hướng học tập, bồi dưỡng suốt đời đem lại hiệu quả cao và cần được phổ biến rộng rãi trong các nhà trường, cơ sở giáo dục. Muốn phát huy tối ưu kết quả bồi dưỡng GV, người quản lý cần chủ động lựa chọn hình thức tổ chức bồi dưỡng GV phù hợp.

2.6. Phương pháp bồi dưỡng đội ngũ GV THPT theo CNN

Phương pháp tổ chức bồi dưỡng GV theo CNN phụ thuộc vào mục tiêu và nội dung bồi dưỡng. Đặc biệt, phương pháp phụ thuộc vào đặc điểm của người học. GV là người trưởng thành đi học. Về cơ bản, những GV này được trang bị kiến thức, kỹ năng nhất định. Do vậy, khi sử dụng phương pháp bồi dưỡng GV cần chú ý tính linh hoạt và khai thác tiềm năng, kinh nghiệm sẵn có của họ. Một số phương pháp cần khai thác vận dụng trong quá trình bồi dưỡng GV : Phương pháp vấn đáp, trao đổi kinh nghiệm; Phương pháp nêu và giải quyết vấn đề, giải quyết tình huống; Phương pháp tổ chức hoạt động bồi dưỡng theo nhóm; Phương pháp luyện tập thực hành; BD theo phương pháp hướng

vào yêu cầu của đối tượng được bồi dưỡng; Phương pháp BD hướng vào mục tiêu bồi dưỡng; Phương pháp quan tâm đến từng đối tượng GV; Phương pháp động viên đãi ngộ cho GV đi học,... Ngoài ra, cần kế thừa, phát triển mặt tích cực của phương pháp truyền thống, đồng thời tích hợp phương pháp dạy học mới một cách linh hoạt nhằm nâng cao ý thức tự giác, chủ động sáng tạo của GV . Vận dụng các phương pháp bồi dưỡng GV một cách tinh tế, khéo léo sẽ góp phần tạo dựng mối quan hệ tương tác hai chiều trong quá trình bồi dưỡng, đồng thời giúp GV phát triển kỹ năng tự học, tự bồi dưỡng ngày càng tốt hơn.

Quá trình tổ chức bồi dưỡng GV theo CNN, cần đặt yêu cầu cao đối với GV, tăng thời gian luyện tập, thực hành, khuyến khích tư duy phản biện, tổ chức cho GV khám phá, trải nghiệm nhiều kỹ thuật, phương pháp học tập bồi dưỡng khác nhau. Ngoài ra, chuẩn bị đầy đủ tài liệu, phương tiện, trang thiết bị, đồ dùng hỗ trợ hoạt động bồi dưỡng, triển khai đánh giá, đưa thông tin phản hồi kịp thời về kết quả bồi dưỡng.

3. Kết luận

ĐNGV trường THPT trong quá trình thực hiện chủ trương đổi mới GDPT, là lực lượng tham gia quyết định chất lượng giảng dạy và GD của nhà trường. Vì vậy đối với HDBD ĐNGV trường THPT theo CNN là hoạt động thường xuyên, Đây là cơ sở lý luận, làm cơ sở nghiên cứu thực trạng và đề xuất biện pháp bồi dưỡng ĐNGV các trường THPT theo CNN tại một địa phương trong bối cảnh thực hiện chương trình THPT mới.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ GD&ĐT (2018). *Thông tư 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26/12/2018 của Bộ trưởng Bộ GD&ĐT ban hành Chương trình GDPT tổng thể*. Hà Nội
2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018). *Thông tư số 20/2018/TT-BGDĐT về Quy định CNNGV cơ sở GDPT*. Hà Nội
3. Bộ GD&ĐT (2019). *Thông tư số 19/2019/TT-BGDĐT, ngày 12 tháng 11 năm 2019 về ban hành Quy chế bồi dưỡng thường xuyên GV , CBQL cơ sở GD mầm non, cơ sở GDPT và GV trung tâm GDTX*. Hà Nội
4. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020). *Thông tư Số: 32/2020/TT-BGDĐT ngày 15/9/2020 về Ban hành Điều lệ trường THPT, trường THPT và trường phổ thông có nhiều cấp học*. Hà Nội
5. Đảng Cộng sản Việt Nam (2004), *Chỉ thị số 40/CT-TW ngày 15/6/2004 của Ban Bí thư TW Đảng khóa IX về việc xây dựng, nâng cao chất lượng ĐNNG và cán bộ QLGD*. Hà Nội